

Vďaka novému stroju vieme ukázať žiakom MODERNÚ POLYGRAFIU Aby mladí absolventi ostali v odvetví

Inštalácia novej tlačovej technológie v SOŠ Bratislava

Na Slovensku je inštalácií nových ofsetových tlačových strojov vo všeobecnosti ako šafranu a vlnajšok nebol tiež výnimkou. Takýchto inštalácií by sme spočítali na prstoch jednej ruky a ešte by nám pár, alebo aj nepár prstov ostal voľných. Netradične sa vlni medzi inštalujúcich zaradila príspevková organizácia Stredná odborná škola polygrafická, ktorá si touto investíciou financovanou z prostriedkov Európskej únie výrazne zvýšila svoje konkurenčné postavenie a kvalitu vzdelávacieho procesu. A to nie len na Slovensku, ale aj v medzinárodnom meradle. Preto sme sa v redakcii rozhodli vypovedať riaditeľa SOŠ polygrafickej v Bratislave, Romana Šipa.

Je SOŠ polygrafická v Bratislave najkomplexnejšou a najmodernejšou strednou odbornou školou s polygrafickým zameraním na Slovensku?

Je to pravda, že nás považujú za najkomplexnejšiu strednú školu? Sám seba sa to tiež pýtam a ak áno, prečo je to tak? Ja nepotrebujem, aby mi nahrávali a chválili ma. Potrebujem kritiku a poukázať na nedostatky. Potom sa vieme orientovať a zlepšovať. Alebo vieme argumentovať, prečo je to tak. Škola a vzdelávanie je tímová práca a predom mnou boli, aj po mne budú, riaditelia, ktorí školu riadili a budú riadiť. Nastúpil som do procesu a snažím sa viesť školu v rámci svojich subjektívnych, ale aj objektívnych možností, ktoré nám ponúka doba, zriaďovateľ, ale aj spoločnosť a záujem rodičov, či žiakov. Sú záležitosti, ktoré ovplyvniť nevieme, ale snažíme sa

vytvárať pre záujemcov o štúdium skupiny odborov 34 polygrafia a médiá čo najlepšie podmienky.

Čo považujete za najväčšie ťažkosti vo fungovaní školy?

Jednoznačne je to záujem žiakov o naše profesie, s výnimkou grafiky. Napríklad. Pred rokmi sme bojovali o možnosť získať maturitné vzdelanie pre knihára. Podarilo sa to. Máme kompletne zariadenú dielňu pre knihárske spracovanie. Jedinú profesionálnu pedagogickú silu s týmto zameraním na Slovensku a žiadneho žiaka. To je tragické. Pritom je to krásna a zaujímavá práca v čistom a teplom prostredí, s papierom a možnosťou pokračovať v štúdiu reštaurátorstva, čo dáva celému vzdelávaniu ešte väčší rozmer a možnosť uplatnenia sa nie len na Slovensku. Väčší záujem prejavujú žiaci o stavebné remeslá, auto-mechanik a úprimne povedané, celkom to nechápem. Pritom už od druhého ročníka im ponúkame aj možnosť odbornej praxe s následným zamestnaním sa v tlačiarňach, možnosť zarobiť si aj peniaze.

Čo by sa teda malo stať, aby záujem o vzdelávanie v klasických polygrafických profesiách stúpil a počet študentov pribudol?

Nebudem sa pasovať do role vizionára a vševeda. Sám som si to aj s pánom Blublom – prezidentom Zväzu polygrafie na Slovensku odkrútil, pretože sme rok chodili po základných školách a propagovali sme našu školu pred vedením, pedagógmi, školskými psychológmi, poradcami na školách, rozdávali propagačné materiály, odpovedali osobne na otázky. Najskôr sme obišli školy v Bratislave, a potom sme okruh rozšírili najskôr o 100 km, potom 200 km od Bratislavy. Navštívili sme mestá v Banskobystrickom kraji, Krupinu, Detvu, Zvolen, ... dávali sme do povedomia školu a jej možnosti. Odpoveďou bolo, že načo by sme ich

posielali do Bratislavy, keď tu v meste majú možnosť študovať za grafikov. Aj s podporou Slovenskej Grafie sme robili nábor na tlačiaru. Prezentovali možnosti uplatnenia sa nie len doma, ale aj vo svete. Nechápem, prečo nie je záujem o profesiu knihára, taktiež sme v kontakte s praxou a máme výbornú spoluprácu okrem Slovenskej Grafie aj s tlačiarňou Purgyňa, Kasico, ... No, nevieme, čo sa deje, prečo je to tak. Pripisujem to skutočnosti, že dnešný svet je o zisťovaní a aj mladí sa rozhodujú a konajú podľa princípu: „Čo za to?“

I napriek tomu musíme byť ako Stredná odborná škola polygrafická čo najlepšie a najkomplexnejšie vybavení po stránke profesionálnej, odbornej, pedagogickej, technologickej aj materiálnej.

Súvisí s touto vyslovenou tézou aj inštalácia nového tlačového stroja, ktorý ste v ostatných týždňoch spustili do prevádzky? Kedy vznikla myšlienka, resp. Potreba takúto investíciu zrealizovať i napriek vyššie spomenutému nezáujmu o polygrafické remeslá?

Niekedy v roku 2015 som na Bratislavskom samosprávnom kraji dostal podnet, že by škola mohla pôsobiť ako Centrum odborného vzdelávania a prípravy. Nebolo jednoduché sa k tomu dopracovať, pretože si vyžadovalo rozbehnúť spoluprácu so zamestnávateľmi, Štátnym inštitútom odborného vzdelávania, Ministerstvom školstva, zriaďovateľom školy, ... Jednoducho dať dohromady mnoho inštitúcií a organizácií v jednom čase a rozbehnúť istú aktivitu, ktorá bude smerovať k vzniku Centra odborného vzdelávania a prípravy. Toto sa nám podarilo ako piatej škole v Bratislavskom samosprávnom kraji. V podstate poslednej, nakoľko na celý projekt boli z EÚ alokované finančné prostriedky a na náš zámer ostali tie posledné, ktoré bolo potrebné zmysluplne vyčerpať. Za toto som vďačný zriaďovateľovi BSK a Zväzu polygrafie, menovite Ing. Petrovi Blublovi, vďaka ktorému sme sa posunuli výrazne vpred. Bol to však ešte dlhý a zložitý proces. V roku 2017 bol vysúfazaný architekt, ktorý zmapoval a zoskenoval celú školu, vypracoval projektovú dokumentáciu a odborníci pripravili podklad pre materiálno-technologické vybavenie

školy. To bola asi jediná šanca, ako sme mohli obnoviť strojový park a zakúpiť nový tlačový stroj, nakoľko vo výbave sme mali stroj Koenig & Bauer z roku 2009. Po mnohých konzultáciách s dodávateľmi materiálu, technológiami a aj predchádzajúcimi riaditeľmi školy, sme zdefinovali parametre novej technológie. Štvorfarebný stroj formátu A2 s obracačom na tlač 2+2, pretože potrebujeme so žiakmi trénovať prenasťavenie stroja a plnenie rôznych tlačových úloh, ktoré ich čakajú v praxi a musia ich zvládvať.

Ako prebehol proces verejného obstarávania technológie a kedy bolo vypísané?

Celé obstarávanie prebehlo na základe peňazí z Európskej únie a bolo vypísané v roku 2022. Zdanlivo rýchlo to prebehlo, ale musím konštatovať, že ten proces sa začal už v spomenutom roku 2015 a niektorí odborníci, ktorí sa zúčastnili na tvorbe projektu, sa samotného finále nedožili. V priebehu procesu sme museli korigovať aj požiadavky, nakoľko sme vyhodnocovali aj trendy v spotrebe materiálu a vývoji zákazkovej náplne. Potrebovali sme, aby stroj bol schopný potláčať rôzne hrúbky papiera, aby sme mohli učiť žiakov aj výrobu obalov. Preto je potrebné mať vo výbave aj vyzrávací ploter a podali sme žiadosť na akreditáciu nového študijného

odboru Dizajnér obalov. Porovnali sme sa aj so školami v zahraničí, hlavne v Českej republike, a môžeme konštatovať, že sme po pedagogickej aj technickej a softvérovej stránke dobre pripravení aj na tento nový študijný odbor.

Kto sa zúčastnil samotného výberového konania a prečo ste sa rozhodli pre riešenie od spoločnosti Grafitec Slovakia?

Do súťaže sa zapojili Heidelberg, Koenig & Bauer a RYOBI MHI Graphic Technology Ltd. Zastúpené spoločnosťou Grafitec Slovakia. Mali sme podmienku pre formát stroja A2, a to z dôvodu, že väčšina tlačových zákaziek u nás je v tomto formáte, preto nebol dôvod uvažovať nad B-čkovým formátom ofsetového tlačového stroja. Navyše s týmto formátom, by sa nám predražovala aj samotná tlač, pretože aj platne by museli byť B-čkové, nevyužitý formát a zvýšená spotreba gúm, farieb,... To by bolo neekonomické. Chceli sme mať vo výbave aj obracacie zariadenie potrebné pre tlač periodík. Žiaci musia vedieť, čo je obracač a ako sa s ním pracuje, pretože v praxi s ním budú rozhodne pracovať. Zo súťaže vypadli Koenig & Bauer z dôvodu, že prestali dodávať tlačové stroje formátu A2 vo výbave s obracačom. Heidelberg ponúkol stroj so starým typom konštrukcie, v záujme dosiahnutia konkurenčnej ceny v súťaži.

Ponúknutá technológia bola ochudobnená o podstatnú časť automatiky, takže jeho výbava sa stala porovnateľnou so starým K&B, ktoré v škole máme. Žiakom by sme neponúkli žiadnu pridanú hodnotu. Grafitec Slovakia Group ponúkol stroj formátu A2, ktorý sa stále v Japonsku vyrába, spolu s obracačom a ponúkol k nemu aj niektoré benefity, ako poloautomatické zakladanie platní, umývanie valcov. Je to štandardný stroj na

dnešnú dobu v dobrom pomere ceny a kvality. Komisia, ktorá bola určená na prijatie rozhodnutia bola konfrontovaná s ponúknutými strojmi a rozhodla v prospech riešenia RYOBI od Grafitec Slovakia Group. Prebehli tlačové skúšky technológie, ktorá je na východno-vzdelávaci proces a jeho podporu plne funkčná. Týmto sa Stredná odborná škola polygrafická v Bratislave stala jedinou školou na Slovensku, ktorá učí žiakov pracovať na štvorfarebnom ofsetovom tlačovom stroji. Z medzinárodného hľadiska sa naša škola, z hľadiska technologickej vybavenosti, stala porovnateľnou s polygrafickou odbornou školou v Brne, ktorá má jeden štvorfarebný a dva dvojfarebné ofsetové stroje, v Chorvátskej Rijeke majú štvorfarebný stroj Heidelberg starej konštrukcie, Srbi majú nejaký dvojfarebný stroj. Nevie, ako sú na tom v rakúskych polygrafických školách, ale v Maďarsku majú asi tri školy skôr so širším portfóliom profesionálneho zamerania, nie teda špecializovaným polygrafickým, majú staršie technológie.

Taká významná udalosť, ako je inštalácia nového, štvorfarebného, ofsetového tlačového stroja nemohla ostať nepovšimnutá a o vyjadrenie k nej sme oslovili aj riaditeľa dodávateľa Grafitec Slovakia Group s.r.o., Ing. Gregora Mistríka.

Ako by ste hodnotili z pozície víťaza výberového konania spoluprácu s investorom, ktorým bol zriaďovateľ SOŠ polygrafickej Bratislavský samosprávny kraj a prevádzkovateľom stroja SOŠ polygrafickou v Bratislave?

Celá investícia do technológie bola financovaná z finančných prostriedkov EÚ a na to nesmieme zabudnúť. Preto aj celá transakcia podliehala pravidlám pre financovanie technológií z verejných zdrojov EÚ. Tu chcem povedať, že od začiatku japonský dodávateľ vedel, že stroj je dodávaný do školy a hoci to trvalo niekoľko rokov, kým bol nakoniec dodaný, podarilo sa nám cenu udržať. Ak by bol zákazník komerčný subjekt, tak by sa to určite nepodarilo. To je veľký prínos a benefit, ktorý náš dodávateľ RYOBI MHI Graphic Technology Ltd. bol ochotný poskytnúť. Spolupráca s BSK a SOŠ polygrafickou prebiehala veľmi dobre. Jedinou záležitosťou, ktorú môžeme vnímať ako ohrozujúci faktor celej transakcie, bola doba, nečakane dlhá, ktorá prebehla od momentu, kedy bol vyhlásený výsledok výberového konania a kedy bola podpísaná zmluva o dodávke samotného zariadenia. Táto trvala niečo menej ako sedem mesiacov. Tak vznikla trochu zbytočná nervozita na strane výrobcu, ktorý strácal istotu v garantovaní termínu dodávky, ale aj dodržaní vysúťaženej ceny. Našťastie všetko dobre dopadlo a zvládli sme to. Ostatné organizačné a koordinačné záležitosti s BSK aj SOŠ polygrafickou prebiehali veľmi dobre a neostáva mi len pozitívne hodnotiť a tešiť sa z toho, že sa o našu polygrafickú školu kompetentní dobre starajú a zveľdujú. Myslím tým zriaďovateľa aj manažment školy. Je skutočne výborné, že sú ochotní ísť nie len do rekonštrukcie budovy, ale aj do modernizácie strojového parku.

V čom je podľa Vás inštalovaná technológia RMGT výnimočná alebo špecifická?

Špecifické je to hlavne tým, že na dnešnú dobu je to malý formát, avšak z hľadiska účelu a ekonomiky prevádzky je to viac ako vhodné riešenie. Konfigurácia 2+2 s obracačom, dôležitá pre tlač učebníc alebo podobných zákaziek, kde prebieha tlač obojstranne dvomi farbami, čo

umožňuje výhodnú ekonomiku tlače a jej prípravy. Je to o generáciu novšia technológia, ako tá, ktorú má škola v prevádzke. Rýchlejšie vyfarbuje a príprava na tlač trvá podstatne kratšie. Nemusí to byť podstatný benefit, ale žiaci sa môžu učiť na modernom stroji a s technológiou, ktorá je bežne používaná v praxi, na ktorú sa pripravujú. Môžu tiež porovnať klasickú ručnú výrobu na starých Romayoroch s pohodlným poloautomatickým systémom zakladania platní a automatickým umývaním valcov. Stroj sám automaticky doľadí vyfarbovanie a obsluha spektrometrom len kontroluje kvalitu tlače a správnu farebnosť. Aké sú princípy tlače a ako správne nastaviť tlač sa naučia na starých strojoch, ale čo ich čaká v praxi a aké je jednoduché obsluhovať moderné tlačové zariadenia si vyskúšajú na tomto novom zariadení.

Kedže sa rozprávame o inštalácii stroja v škole, neodpustím si jednu provokatívnu otázku. Keď bola „tlačiarina“ fyzicky aj vedomostne náročná profesia, vyžadujúca množstvo skúseností a špecifických zručností, tak bol tlačiar považovaný za remeselnú šľachtu. Dnes, keď sú technológie plnoautomatizované a tlačiar je vlastne operátor plne automatického stroja, tak záujem o toto remeslo klesá. Čím to je a ako by mohla polygrafia pomôcť k zvráteniu tohto vývoja?

Neviem, či je v silách samotnej polygrafie tento vývoj zvrátiť. Mladí ľudia nechcú manuálne pracovať a chcú sa živiť ako youtuberi, majú blízko ku grafike, a preto je veľký záujem o túto profesiu. Je to v nastavení ich mysle. Pritom paradoxne už dnes

začínajú byť dobrí tlačiar „vyvažovaní zlatom.“ No a moderné tlačové technológie ponúkajú aj túto výhodu práce, že je nepomerne jednoduchšia ako v minulosti, čistá a dokáže poskytnúť už aj veľmi solídne hodnotenie. Preto je veľmi dobré, že SOŠ polygrafická teraz už má moderný stroj, ktorý môžu ukázať pri dňoch otvorených dverí záujemcom o štúdium na strednej škole, že polygrafia môže byť pre nich dobrá voľba a profesia, ktorá spĺňa ich predstavu o modernom a súčasne aj atraktívnom, dobre ocenenom povolani. Treba o tom deťom a rodičom na základných školách viac hovoriť a polygrafia ako taká by sa mala aj viac propagovať. Je to odbor, ktorý tu je dlhé roky a nezmizne. Osveta, osveta, osveta a ešte vysvetliť, čo to vlastne tá polygrafia je. Podľa mňa mnohí rodičia a už vôbec nie deti nevedia, čo to vlastne je za odbor a aké profesie obsahuje. V minulosti šírili dobré meno polygrafie a tlačiariny noviny a časopisy. Boli jediným zdrojom informácií a ľudia si kupovali noviny. Večer v meste a na staniach kolportéri predávali zajtrajšie noviny. To bola neuveriteľná reklama na profesiu a odvetvie. Dnes to nahrádza online svet a internet. Preto môžem povedať, že najvyššia výhoda inštalácie tohto moderného stroja v polygrafickej škole je možnosť ukázať deťom, že takto sa dá dnes tlačiť a vyrábať krásne tlačené výrobky, knihy, časopisy a obaly. A aký by z toho mal byť konečný efekt? Ten, kto raz profesiu tlačiar alebo knihára vyštudoval, ju bude chcieť aj vykonávať v praxi a ostane v odvetví.

Redakcia PrintProgress

